

Archeologisch vooronderzoek Meerhout Watertorenstraat.

AS - Rapportage 2009 - 34

De Vriendt B.

Opdrachtgever:
Kleine Landeigendom Zuiderkempen
Tongerlodorp 1
2260 Westerlo

Opgraving

Prospectie

Vergunningsnummer: 2009/316

Datum aanvraag: 16/10/2009

Naam aanvrager: Ben De Vriendt

Naam site: Meerhout, Watertorenstraat

© 2010

Archaeological Solutions bvba, Lange Nieuwstraat 42, 2800 Mechelen

Foto's: Archaeological Solutions (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: Archaeological Solutions (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

Voor inhoud en strekking van ondertekende artikels zijn de auteurs zelf verantwoordelijk.

Inhoudstafel

1	Inleiding	4
2.	Doel van het onderzoek	6
3.	Onderzoeksmethode	6
3.1.	Fase 1: verkennend en karterend booronderzoek	6
3.2.	Fase 2: proefsleuvenonderzoek	7
4.	Landschappelijke en bodemkundige situering	8
5.	Onderzoeksresultaten	11
5.1	Veldwerk	11
5.1.1.	Resultaten van het karterend (boor)onderzoek	11
5.1.2.	Resultaten van het proefsleuvenonderzoek	13
5.1.2.1.	Sleuven 1-5	13
5.1.2.2.	Sleuven 6-10	18
5.1.2.3.	Sleuven 11-12	18
5.2	Bureaustudie: Interpretatie van de onderzoeksresultaten	18
6.	Conclusie	20
7.	Dankwoord	20
8.	Bibliografie	20
9.	Bijlagen	22

1. Inleiding

Op vraag van het Agentschap R-O Vlaanderen - Entiteit Onroerend Erfgoed werd in opdracht van Kleine Landeigendom Zuiderkempen tussen 4 en 6 november 2009 een archeologisch vooronderzoek, zijnde een verkennende prospectie met ingreep in de bodem (dossiernummer vergunning: 2009/316), uitgevoerd door projectbureau 'Archaeological Solutions bvba' binnen het projectgebied van een nieuwe verkaveling. De terreinen situeren zich in de bewoningskern Berg te Meerhout, ten oosten van de Burgemeester Adriaensenlaan, ten noorden van de Vaalstraat en snijdend in het westen met de Watertorenstraat.

De ernstige bedreiging die de vooropgestelde werken en het daarmee samenhangende grondverzet vormen tegenover het mogelijk aanwezige archeologische erfgoed, zijn immers van die aard dat door Agentschap R-O Vlaanderen, entiteit Onroerend Erfgoed geadviseerd werd om voorafgaand aan de bouw een archeologisch vooronderzoek te laten uitvoeren. Het terrein is momenteel in gebruik als akkerland. De totale oppervlakte van het te onderzoeken terrein bedraagt 2,16 ha.

Het hier voorgestelde vooronderzoek was dan ook een aangewezen mogelijkheid om het projectgebied archeologisch te evalueren, teneinde het ongekennde archeologisch erfgoed te detecteren, af te lijnen en te registreren.

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt losse vondsten van lithisch materiaal ten zuiden van het plangebied. Ook het voorafgaand booronderzoek (verkennend én karterend (Van Liefferinge, 2009) bracht lithisch materiaal aan het licht.

De geplande verkaveling spitst zich toe op de percelen die kadastraal bekend zijn als Meerhout (Meerhout) 2e afdeling sectie C, 1867 G, 1868 A, 1869. Het plangebied heeft een totale oppervlakte van 2,16 ha en werd gebruikt als akkerland. De gronden waren op het moment van het onderzoek in bezit van de Kleine Landeigendom Zuiderkempen. Het betredingsrecht van bovenstaande percelen vormde dan ook geen enkel probleem.

Het vooronderzoek werd uitgevoerd door projectarcheoloog De Vriendt Ben en archeoloog Verwerft Dieter, beiden in dienst van het projectbureau Archaeological Solutions BVBA. De begeleiding en bijkomende advisering gebeurde door mevr. Annick Arts van het Agentschap R-O Vlaanderen - Entiteit Onroerend Erfgoed en Bart Jacobs van de provincie Antwerpen. Het mechanische graafwerk werd verzorgd door de firma Anthonissen. De rapportage vond plaats van 19 tot 20 november 2009. De opmeting van de proefsleuven, en het opstellen van de georeferende plannen werd uitgevoerd door landmeter Bruno Van Dessel (ADMoments), in nauwe samenwerking met bovengenoemde projectarcheoloog. De aangemaakte georeferende overzichtsplannen zijn opgenomen als bijlage bij dit rapport, waarbij de plannen de exacte ligging van de proefsleuven met spoor aanduidingen weergeven. Tevens werd gezorgd voor de aanduiding van de geplaatste wandprofielen (cfr. infra), en de exacte diepteligging van de sleuven inclusief grondsporen t.o.v. het Oostends Peil: +/- 30 m + TAW (cfr. infra).

Afb. 1: locatie plangebied in de bewoningskern Berg (Meerhout), vlakbij de watertoren. (Bron: Geo-Vlaanderen)

Administratieve gegevens

Gemeente : Meerhout
Plaats : Meerhout
Provincie : Antwerpen
Opdrachtgever : Kleine Landeigendom Zuiderkempen
Uitvoerder : Projectbureau Archaeological Solutions
Bevoegd gezag : -Agentschap R-O Vlaanderen - Entiteit Onroerend Erfgoed mevr. Annick Arts
Advisering : - Dienst Erfgoed Provincie Antwerpen dhr. Bart Jacobs
Gemeentecode : MEE-09-WAT
Administratief nummer opgravingsvergunning :
 2009/316: prospectie met ingreep in de bodem t.a.v. dhr. Ben De Vriendt
 2009/316 (2): archeologische controle met een metaaldetector t.a.v. dhr. Ben De Vriendt

Locatie onderzoeksgebied :

Gebied gelegen in de dorpskern van Meerhout, in het zuiden grenzend aan de Vaalstraat.

Omvang Plangebied : 2,16 ha

Kadastrale gegevens : Meerhout (Meerhout) 2e afdeling sectie C 1867 G, 1868 A, 1869

Complextype : Activiteitenzones

Hoogte maaiveld t.o.v. Oostends Peil : ca. 30 m + TAW

Beheer en plaats documentatie :

Projectbureau Archaeological Solutions,
 Lange Nieuwstraat 42, 2800 Mechelen
 (met digitale evenals analoge copïes aan Agentschap R-O Vlaanderen en de VMSW)

Beheer en plaats vondsten (vanaf uiterlijk 01/04/2010):

Kleine Landeigendom Zuiderkempen
 Tongerlodorp 1
 2260 Westerlo

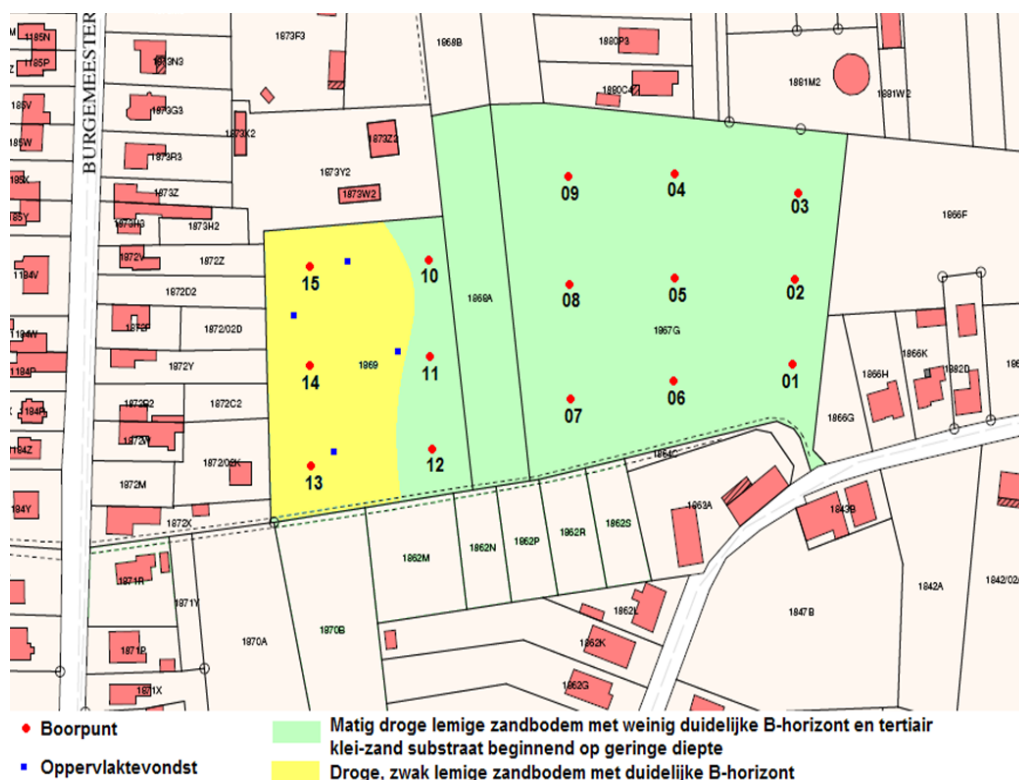
2. Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoeksproject was om het plangebied, welke aan een intensief grondverzet zal worden onderworpen, in eerste instantie archeologisch te evalueren m.a.w. door archeologische sites te detecteren, af te lijnen en ze samen met eventuele vondsten te registreren, teneinde de noodzaak voor- en concrete aanbevelingen m.b.t eventueel archeologisch vervolgonderzoek te kunnen formuleren. Dit laatste in samenspraak met het Agentschap R-O Vlaanderen - Entiteit Onroerend Erfgoed.

3. Onderzoeksmethode

3.1. Fase 1: verkennend en karterend booronderzoek

Het doel van het verkennend booronderzoek was een inzicht te krijgen in mogelijke interessante locaties voor prehistorische sites (vnl. vuursteenvindplaatsen). Verspreid over het plangebied werden 15 boringen uitgevoerd met behulp van een edelmanboor (\varnothing 10 cm). De afstand tussen de boorpunten bedroeg circa 30 meter. De afstand tussen de boorraaien bedroeg circa 40 meter.

Afb. 2: locatie van de boorpunten en oppervlaktevondsten tijdens het verkennend booronderzoek.

Uit de resultaten van het verkennend booronderzoek bleek dat er zich binnen de grenzen van het plangebied te Meerhout-Watertorenstraat interessante locaties voor prehistorische sites bevonden (Van Liefferinge 2009). De aanbeveling luidde om het geselecteerde gebied (westelijke helft van perceel 1869) archeologisch te karteren d.m.v. megaboringen. Na een korte beraadslaging werd besloten om de geselecteerde zone uit te breiden tot het volledige perceel 1869.

Met behulp van een edelmanboor (\varnothing 15 cm) werden 50 boringen uitgevoerd in een verspringend driehoeksgrid van 10 x 12 m op het volledige perceel 1869. Het opgeboorde sediment van de Ap2 en/of B-horizont en de top van de C-horizont werd droog gezeefd op een zeef met een maaswijdte van 3 mm. Het doel van dit onderzoek was het detecteren en het precies lokaliseren van eventuele vondstconcentraties uit de prehistorie (vnl. steentijden).

3.2. Fase 2: proefsleuvenonderzoek

Om het gebied verder te evalueren luidde het advies van het Agentschap R-O Vlaanderen - Entiteit Onroerend Erfgoed dat minimum 12% van het plangebied diende te worden onderzocht op de aanwezigheid van (al dan niet) intacte archeologische waarden.

Het aanleggen van de sleuven gebeurt machinaal tot op het (hoogste) niveau waarop de archeologische sporen zich affekenen (= vlak onder de bouwvoor en eventueel de textuur B-horizont), onder toezicht van de leidinggevende archeoloog.

De afgraving gebeurt door een kraan van minstens 21 ton op rupsbanden met tandenloze graafbak, waarvan de bakbreedte minstens 1,8 -2 m bedraagt.

De minimale breedte van een sleuf is 1 kraanbak breed.

De sleuf wordt -indien de aanwezigheid van sporen daartoe aanleiding geeft- aangevuld met 'kijkvensters' (grootte 10 * 10 m), op het terrein zelf te bepalen door de vergunninghoudende archeoloog en indien mogelijk in overleg met de erfgoedconsulent van het agentschap RO-Vlaanderen Onroerend Erfgoed, in functie van een betere inschatting van de sporendichtheid.

Tijdens de werkzaamheden werd erop toegezien dat de kraan niet over het vrijgelegde archeologische niveau reed, om zo het verstoren van eventuele archeologische sporen te voorkomen.

Alle aangetroffen sporen werden opgeschoond, qua aard, samenstelling en kleur beschreven (cfr. Bijlage I: Sporenljst), en ingemeten met total station (X-, Y- en coördinaten; de hoogte t.o.v. het Oostends Peil: TAW; Gegeorefereerde overzichtsplannen in Bijlage V). Alle relevante sporen werden hierbij gefotografeerd (cfr. Bijlage III: Fotolijst); gebeurlijke vondsten in het vlak werden geregistreerd en waar nodig gekoppeld aan grondsporen (cfr. Bijlage II: Vondstenlijst). De exacte ligging van de proefsleuven en sporen werden door landmeter Bruno Van Dessel opgemeten.

Een selectie aan sporen dient gecoupeerd te worden om tot een goede interpretatie te komen.

Met het oog op het geven van een deskundig advies, behoorde het nemen van een foto van ieder opgeschoond wandprofiel, waarbij voor een accurate beschrijving van ieder profiel werd gezorgd (cfr. Bijlage IV: Profielen). In totaal werden 11 wandprofielen gedurende het vooronderzoek gefotografeerd en bodemkundig beschreven. Op deze manier kon een uitspraak worden gedaan inzake de bodemopbouw en de -al dan niet vastgestelde- verstoringsgraad van het plangebied. Hierbij werd tevens voor een optimale spreiding van de geïnventariseerde wandprofielen gezorgd, en voor een stratigrafische benadering van de aangetroffen sporen. Tevens werd de exacte positie van deze wandprofielen gegeorefereerd ingemeten (cfr. Bijlage V: Gegeorefereerde overzichtsplannen). Profiel 1 bevond zich in proefsleuf 1, profiel 2 in proefsleuf 1, profiel 3 in

proefsleuf 2, profiel 4 in proefsleuf 3, profiel 5 in proefsleuf 4, profiel 6 in proefsleuf 5, profiel 7 in proefsleuf 6, profiel 8 in proefsleuf 9, profiel 9 in proefsleuf 10, profiel 10 in proefsleuf 11, profiel 11 in proefsleuf 12.

Uiteindelijk werden 12 parallelle proefsleuven, met een gemiddelde breedte van 2 m, op het volledige plangebied aangelegd (cfr. Bijlage V: Gegeorefereerde overzichtsplannen).

Lengte van de proefsleuven

Proefsleuf 1: $93,50 \text{ m} \times 2 \text{ m} = 187 \text{ m}^2$
Proefsleuf 2: $87,93 \text{ m} \times 2 \text{ m} = 175,86 \text{ m}^2$
Proefsleuf 3: $85,28 \text{ m} \times 2 \text{ m} = 170,56 \text{ m}^2$
Proefsleuf 4: $81,90 \text{ m} \times 2 \text{ m} = 163,80 \text{ m}^2$
Proefsleuf 5: $79,30 \text{ m} \times 2 \text{ m} = 158,6 \text{ m}^2$
Proefsleuf 6: $91,80 \text{ m} \times 2 \text{ m} = 183,60 \text{ m}^2$
Proefsleuf 7: $81 \text{ m} \times 2 \text{ m} = 162 \text{ m}^2$
Proefsleuf 8: $83,50 \text{ m} \times 2 \text{ m} = 167 \text{ m}^2$
Proefsleuf 9: $79,20 \text{ m} \times 2 \text{ m} = 158,4 \text{ m}^2$
Proefsleuf 10: $77,20 \text{ m} \times 2 \text{ m} = 154,4 \text{ m}^2$
Proefsleuf 11: $87,45 \text{ m} \times 2 \text{ m} = 174,9 \text{ m}^2$
Proefsleuf 12: $54,45 \text{ m} \times 2 \text{ m} = 108,9 \text{ m}^2$

Op deze wijze komt de totaal onderzochte oppervlakte op $1965,02 \text{ m}^2$ te liggen, dit is 9,1 % van de totale opgegeven oppervlakte (ca 2,16 ha) van het plangebied.

De vereiste 12 % werd niet gehaald aangezien het onmogelijk was om de sleuven over het gehele terrein te trekken. Zo wordt het gebied doorsneden door een weg en bevinden er zich nog talrijke bomen op het terrein.

4. Landschappelijke en bodemkundige situering

Meerhout is een gemeente gelegen in de Antwerpse Kempen. Het onderzoek werd uitgevoerd in de woonkern Berg, meer bepaald ten zuiden van de Vaalstraat, snijdend in het oosten aan de Watertorenstraat en grenzend in het westen aan de Burgemeester Adriaensenlaan.

Landschappelijk behoort Meerhout tot de Zuiderkempen, meer bepaald het zuiden van de Zuiderkempen.

IJzerzandsteenbanken in de Diestiaanafzettingen hebben het ontstaan gegeven aan heuvelrijen of geïsoleerde heuveltoppen met westzuidwest-oostnoordoostelijke oriëntatie.

Het plangebied is gelegen aan de voet of flank van zo'n heuvelrug (Pleistocene dekzandrug; 29 m + TAW) en is momenteel in gebruik als braakliggend akkerland.

Volgens de bodemkaart komt er binnen de grenzen van het onderzoeksgebied één bodemtype voor:

wScfc : Matig droge lemige zandgronden met weinig duidelijk ijzer en/of humus B horizont en klei-zand substraat beginnend op geringe diepte (w).

Afb. 3: bodemkaart + topografische kaart (Bron: Geo-Vlaanderen)

Bij het proefsleuvenonderzoek werden 11 profielen geplaatst met een optimale spreiding om zodoende een goed beeld te krijgen van de bodemopbouw en de eventuele verstoringsgraad binnen de grenzen van het plangebied.

De bodemopbouw stemt gedeeltelijk overeen met de gegevens op de bodemkaart. Sleuven 6-12 zijn wScfc-gronden, met Ap1(/Ap2)/B/C-opbouw. De C horizont wordt ingenomen door het tertiair 'klei-zand' substraat dat zich gemiddeld zo'n 70 cm beneden maaiveld bevindt en al dan niet wordt voorafgegaan door een dun pakket dekzand (C1). Vooral in sleuf 6 bevatte de C horizont brokken ijzerzandsteen.

Afb. 4: profiel 7, sleuf 6

Onder de A(p) horizont (30 cm) en de B horizont (20 cm) bevindt zich het tertiair substraat. Dit klei-zand complex (kleur: witgeel) is zeer gebrokkeld en bevat ijzerzandsteen. De andere helft van het terrein (sleuf 1-5) wordt ingenomen door droge zandbodems met Ap/B/C opbouw

Afb. 5: profiel 3 (sleuf 2)

De duidelijke aflijning van de verschillende horizonten wordt vager in de volgende sleuven. Dit is duidelijk te zien op profiel 5.

Afb. 6: profiel 5 (sleuf 4)

5. Onderzoekresultaten

5.1. Veldwerk

5.1.1 Resultaten van het karterend (boor)onderzoek

Zes boorlocaties met positief resultaat leverden in totaal 8 artefacten op. Deze vonden zich telkens in een verploegde B-horizont of Ap2-horizont (lichtbruin tot bruinrood zwak lemig fijn zand) met een dikte van circa 30 cm.

Boorpunt 19 (n =1)

Het oudste artefact, een fragment van een microkling (distaal gedeelte) met cortexrestant, dient te worden gedateerd in het mesolithicum. Deze vondst komt voor in associatie met een aantal houtskoolbrokjes. Gelijkaardige houtskoolbrokjes werden echter in de Ap2/B-horizont van zowat alle boorprofielen aangetroffen.

Controleboringen

Met het oog op het aantreffen van een eventuele vondstconcentratie werden op anderhalve meter links en anderhalve meter rechts van boorpunt 19 twee (controle)boringen uitgevoerd. Uit het gezeefde sediment van de Ap2/B-horizont en de top van de C-horizont kwamen geen bijkomende artefacten aan het licht. Het fragment van de microkling kan zodoende beschouwd worden als een losse vondst in een verstoorde (verploegde) context.

Boorpunten 37 (n=1) en 40 (n=1)

Twee kleine, verweerde wandfragmentjes van handgevormd aardewerk dienen algemeen te worden gedateerd in de late prehistorie (metaaltijden) of de Romeinse periode/vroege middeleeuwen.

Boorpunten 27 (n=1) en 54 (n=2)

Drie wandfragmenten van Maaslands wit aardewerk (Andennekeramiek) uit de volle middeleeuwen. De twee mogelijkheden zijn dat het hier gaat om artefacten uit verploegde sporen of anderzijds artefacten die via allerlei bemestingstechnieken op dit akkerland zijn terechtgekomen.

Boorpunt 43 (n=2)

Randfragment van een bord of ondiepe kom in grijs aardewerk en een geknikt wandfragment van een recipiënt in een hard, zanderig witgeel baksel met grijze wand (reducerende bakking). Beide artefacten worden gedateerd in de late middeleeuwen.

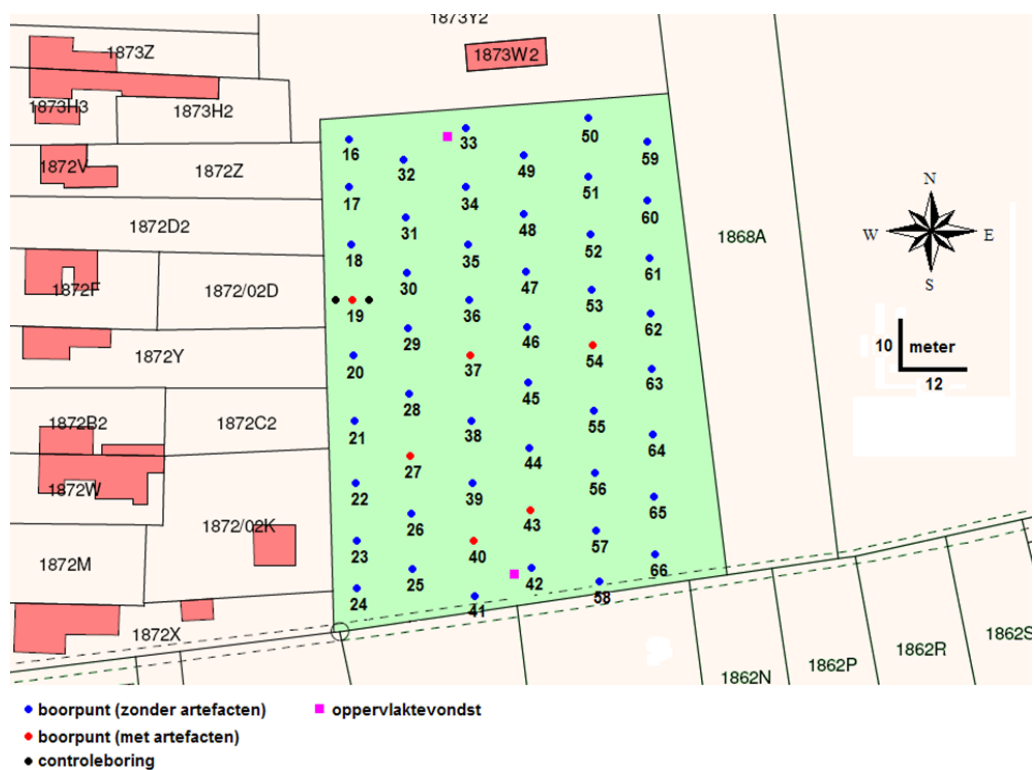
In de zuidwestelijke hoek van het perceel (ter hoogte van boorpunt 24) is de bodem intens verstoord tot een diepte van minstens 120 cm beneden het maaiveld. In verschillende verrommelde sedimentpakketten kwamen enkele recente sintels aan het licht (mijnafval?).

Op perceel 1869 werd tevens een intensieve terreinprospectie d.m.v. 'line-walking' uitgevoerd. De vondstzichtbaarheid was optimaal (een sterk beregende, geploegde akker). In de hoger gelegen westelijke helft van het perceel, aan de voet/flank van de Pleistocene dekzandrug, werden verspreid zes vuurstenen artefacten aangetroffen.

Het betreft vier kleine aflagen, een fragment van een gepatineerde microkling en een klingvormige afslag (datering: mesolithicum) in verschillende vuursteenvariëteiten. Ten gevolge van post-depositionele processen kwamen deze artefacten uiteindelijk terecht in de huidige ploeglaag (Ap1-horizont) waardoor deze zich m.a.w. niet meer in situ bevinden.

Afb. 7: vuurstenen artefacten afkomstig uit de Ap1-horizont (veldkartering) en de Ap2/B-horizont (karterend booronderzoek).

Afb. 8: locatie van de boorpunten en oppervlaktevondsten tijdens het karterend booronderzoek.

Uit de boorprofielen van het karterend booronderzoek bleek dat het sediment van de B-horizont grotendeels werd opgenomen in een oude ploeglaag (Ap2-horizont: lichtbruin tot bruinrood zwak lemig fijn zand + houtskoolbrokjes) met een dikte van circa 30 cm. De aangetroffen artefacten (n=8) uit deze horizont bevinden zich dus vermoedelijk niet meer in situ.

Omwille van de diffuse vondstverspreiding van vuursteenmateriaal en de relatief slechte bewaring van het bodemprofiel (B-horizont opgenomen in Ap2-horizont) diende er geen vervolgonderzoek voor steentijdsites te worden ingepland.

5.1.2. Resultaten van het proefsleuvenonderzoek

5.1.2.1. Sleuf 1-5

Deze zone leverde ontegensprekelijk de meest interessante (lees 'oudste') sporen op. Het materiaal bleef echter beperkt en aangezien het hier steeds uiterst kleine fragmenten handgevormd AW betreft, blijft een meer nauwkeurige datering dan 'de Metaaltijden' voorlopig uit. In totaal werden dertien sporen aangetroffen.

In sleuven 1 en 2 werd de B horizont stelselmatig verdiept, omdat booronderzoek had uitgewezen dat hier vuurstenen artefacten konden verwacht worden.

Dit leverde artefacten op uit verschillende tijdsvakken: twee afslagen (silex), handgevormd AW (besmeten en geglad), Andenne AW en Grijs AW. Het betrof hier echter steeds heel kleine fragmenten.

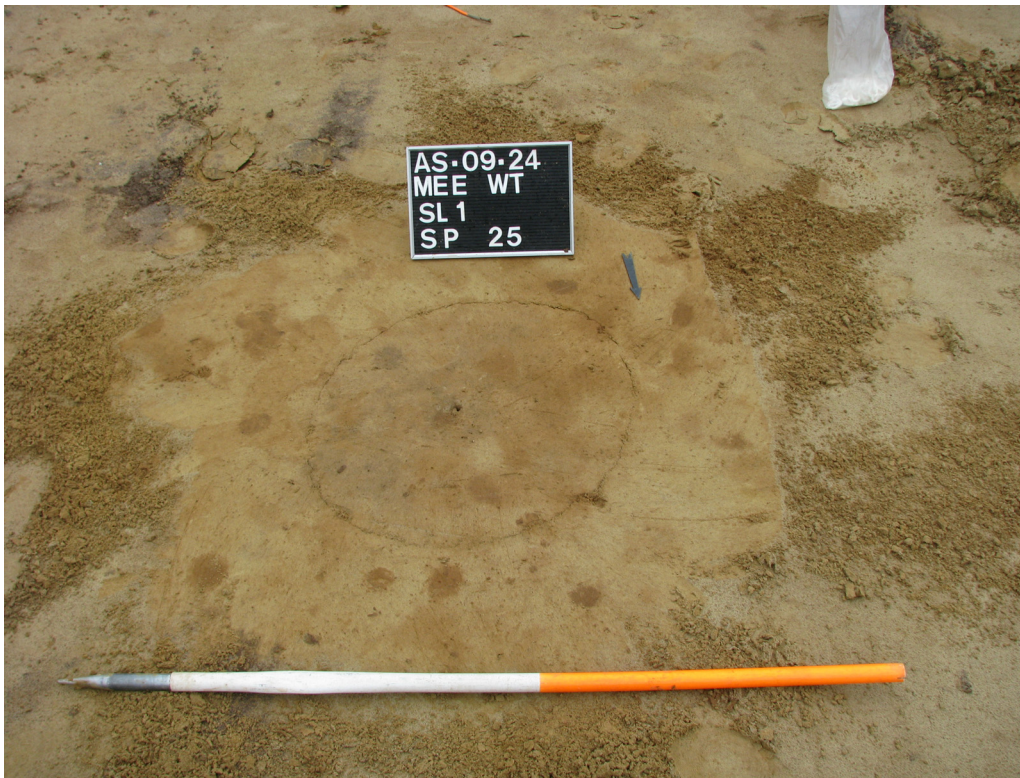
S01, S02 en S25 bevinden zich in mekaars nabijheid ter hoogte van sector 1 in sleuf 1.

S01 is een mogelijk paalspoor (diameter: ca 30 cm). Het spoor heeft een bruine vulling en tekent zich onduidelijk af ten opzichte van de lichtbruine C horizont.

Ook S02 tekent zich onduidelijk af ten opzichte van de C horizont. Het betreft hier een ovaal spoor met bruine kleur. S02 is mogelijk natuurlijk.

In geen van beide sporen werden houtskoolspikkels opgemerkt.

S25 is slecht geconserveerd (bioturbatie). Wat rest zijn grijze vlekken (houtskoolrijk) in een cirkelvormig patroon. Het spoor heeft een diameter van ca. 50 cm en bleek, na couperen, zo'n 20 cm diep te zijn. Ook werd er een klein wandfragment handgevormd AW (zwart; fijnwandig) aangetroffen.

Afb. 9: S25

Afb. 10: S25 (coupe)

S03 en S04 zijn twee gelijkaardige sporen. Beide zijn onduidelijk afgelijnd en hebben een grijsbruine kleur. In geen van beide sporen werden houtskoolspikkels opgemerkt. Om na te gaan of het hier paalsporen betreft, werd S04 gecoupeerd. Het spoor bleek natuurlijk te zijn.

S05 (mogelijk paalspoor; diameter 10 cm), aan het einde van sleuf 1, is slecht bewaard en bevat houtskoolresten. Ook werd er een scherfje (1 cm²) handgevormd AW aangetroffen.

S06 (sleuf 2, op dezelfde hoogte als S01, S02 en S25) is een zone met een ietwat andere kleur (bruin, grijs gevlekt) dan de omringende C horizont (licht grijs). Bij het opschaven van deze zone werd een fragment van een kling (met retouches op de ventrale zijde) aangetroffen.

S07 en S08 (sleuf 2) zijn twee vermoedelijke paalsporen. Beide sporen tekenen zich duidelijk af ten opzichte van de C horizont, zijn bruin van kleur en hebben een diameter van ca. 30 cm. In geen van beide sporen werden houtskoolspikkels waargenomen. S09 bevindt zich ter hoogte van sector 1 in sleuf 3. Het betreft hier een mogelijk paalspoor (diameter: 10 cm), zwart-grijs van kleur (houtskoolrijk).

Afb. 11: S10

S10 is een gracht die zich nagenoeg over de gehele lengte van sleuf 3 uitstrekt. Deze gracht (breedte: ca 70 cm) heeft een donkerbruine vulling en bevatte een bodemfragment grijs AW (met duimknijpingen). Deze gracht vormt min of meer de grens tussen de twee voorkomende bodemsoorten.

Afb. 12: S11 (coupe)

Afb. 13: S11 (detail)

S11 bevindt zich in sleuf 4 en is matig goed geconserveerd. Het betreft hier een houtskoolrijk spoor dat ca. 1,20 m x 1 m meet. Na couperen bleek dat het spoor een maximale diepte heeft van 10 cm en sporen vertoont van verbranding (rood laagje, zie detail). Ook werd er een minuscuul verbrand wandfragment handgevormd AW in aangetroffen.

Gezien de relatief kleine afmetingen van het spoor en het ontbreken van botfragmenten, betreft het hier vermoedelijk eerder de restanten van een haard dan die van een graf.

S12 bevindt zich ter hoogte van sector 1 in sleuf 1. Het betreft hier een mogelijk paalspoor met een diameter van ca. 20 cm. Het spoor tekent zich onduidelijk af en bevat houtskoolspikkels.

5.1.2.2 Sleuf 6-10

In sleuven 6-10 werden 7 sporen onderscheiden, er werden geen vondsten aangetroffen. Opmerkelijk is dat de C horizont, vooral in sleuf 6, grote brokken ijzerzandsteen bevat.

S13, S14 en S15 bevinden zich in mekaars nabijheid in sleuf 6. Het zijn drie mogelijke paalsporen (diameter: 10 cm) waar evenwel geen structuur uit te halen valt.

S13 is zwart (bevat houtskool), S14 bruin-grijs en S15 is dermate slecht geconserveerd dat er slechts enkele zwarte vlekjes resteren.

S16 (sleuf 8) is een rechthoekig spoor (40 cm*30 cm). De egaal bruine vulling en de duidelijke aflijning doet vermoeden dat het spoor tamelijk recent is.

S17, S18 en S19 bevinden zich aan het begin van sleuf 10.

S17 en S19 zijn twee mogelijke paalsporen. S17 is wit/grijs/oranje gevlekt en heeft een diameter van ca. 10 cm. S19 heeft een grijsbruine kleur en een diameter van ca. 10 cm. In geen van beide sporen werden houtskoolspikkels waargenomen.

S18 is een moeilijk leesbaar spoor, donkerbruin van kleur met zwarte vlekken. Het betreft hier mogelijk de restanten van een kuil. De verbrokkelde C horizont maakt dat deze sporen slecht geconserveerd zijn.

5.1.2.3. Sleuf 11 en 12

In sleuf 11 werden 5 sporen onderscheiden, sleuf 12 bevatte geen sporen.

S20 is slecht bewaard en daardoor moeilijk leesbaar. Wat rest zijn zwarte vlekjes. Bij het opschaven werd een klein botfragment aangetroffen.

S21 is een cirkelvormig spoor (diameter: 40 cm), sterk gebioturbeerd en heeft een donkergrijze kleur.

S22, S23 en S24 hebben een zelfde grijsbruine vulling en lijken gelijktijdig. S22 is een N-Z georiënteerde greppel (breedte: 50 cm), die evenwel slechts zo'n 5 m doorloopt. S23 is een O-W gerichte greppel (breedte: 50 cm) waarin baksteenfragmenten werden opgemerkt. Ook bevatte S23 een oorfragment rood geglaazuurd AW (post middeleeuws).

S24 is een grijsbruine zone langsheen de oostelijke profielwand. Tijdens het opschaven werd er echter geen materiaal aangetroffen.

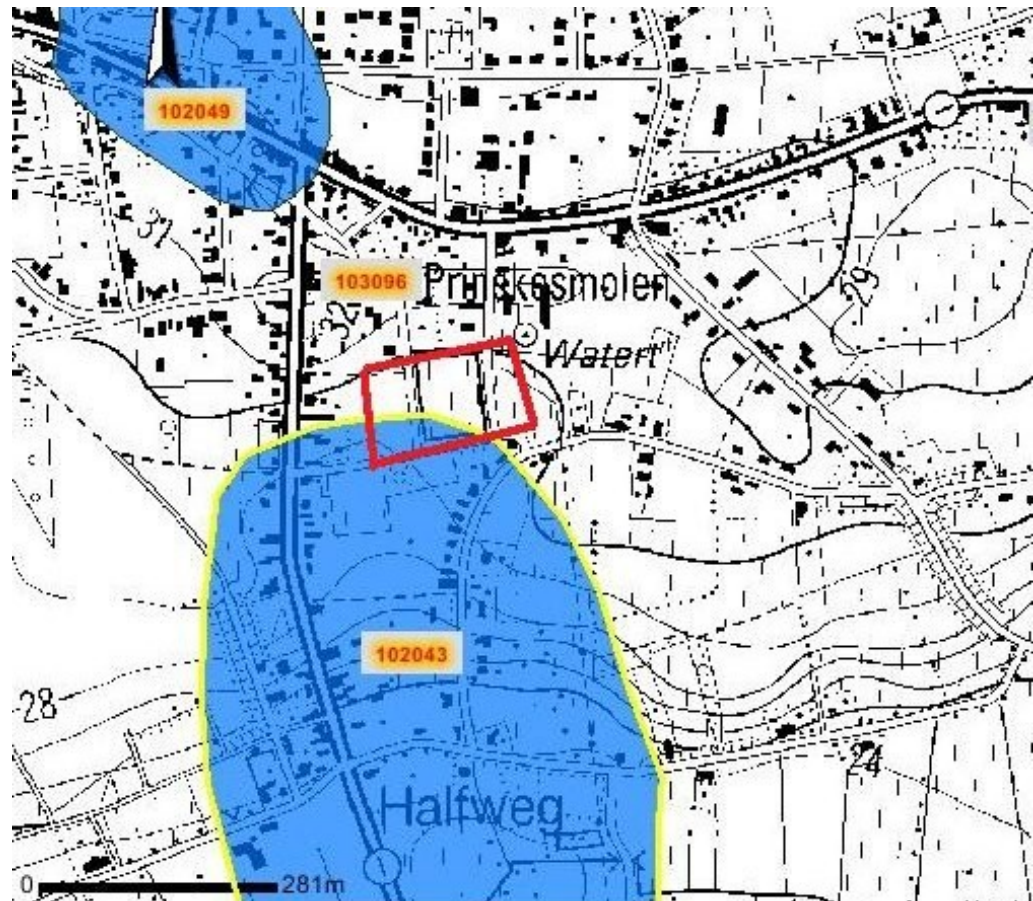
5.2 Bureaustudie: Interpretatie van de onderzoeksresultaten

Deze beknopte studie tracht de resultaten van het proefsleuvenonderzoek te linken aan eerder uitgevoerd archeologisch onderzoek te Meerhout.

Volgens de gegevens verschaft door de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) blijkt dat het gebied rijk is aan prehistorische vindplaatsen (35 Steentijd vindplaatsen, 13

Metaaltijd vindplaatsen, 15 Romeinse vindplaatsen). Het merendeel van deze vindplaatsen betreft prospectievondsten.

Onder de meest opmerkelijke resultaten een bronzen hielbijl uit de bronstijd¹, een grafveld² uit de ijzertijd en 30 bronzen munten en een boomstamwaterput uit de Romeinse tijd³.

Afb. 14: detail uit de CAI

Ook in de omgeving van het plangebied werden tijdens eerdere prospecties enkele vondsten gedaan ten noordwesten van het plangebied⁴ werden Romeinse tegula en imbrices, aardewerk en urnen met verbrande beenderen (Metaaltijden) aangetroffen.

Ten zuiden grenst CAI locatie nummer 102043. Tijdens een prospectie werd lithisch materiaal aangetroffen.

Het voorgaande toont aan dat Meerhout reeds vanaf de steentijden een druk bezochte plaats was.

Ook in het plangebied zijn sporen aangetroffen uit de prehistorie (Cfr. Infra. 5.1.1 Sleuf 1-5). Het aangetroffen materiaal suggereert een datering in de metaaltijden. Het betreft hier voorlopig echter enkel mogelijke sporen van spiekers en een haard.

¹ CAI locatie nr 102054

² CAI locatie nr 101338

³ CAI locatie nrs 102130 en 102038

⁴ CAI locatie nr 102049

6. Conclusie

De resultaten van het proefsleuvenonderzoek geven geen duidelijk antwoord op de vraag of een vervolgonderzoek noodzakelijk is.

Weliswaar bevatten enkele sporen (paalspoor, kuil, haard) prehistorisch aardewerk, daarentegen werden geen sporen van een mogelijk hoofdgebouw aangetroffen, noch kon er enige structuur in de aangetroffen paalsporen herkend worden.

Indien wordt besloten om over te gaan tot een archeologische opgraving, wordt voorgesteld de zone tussen proefsleuf 1-5 (ca. 1 ha) op te graven. Hier werden de belangrijkste (lees 'oudste') vondsten gedaan en bodemkundig stemt deze zone overeen met - droge zandbodems met een Ap/B/C-opbouw.

7. Dankwoord

Graag wensen we de Kleine Landeigendom Zuiderkempem te danken voor het vertrouwen dat het als opdrachtgever in projectbureau 'Archaeological Solutions' stelt. Voorts danken we dhr. Bruno Van Dessel, van ADMoments, onder wiens leiding de altimetrische en planimetrische opmetingen werden verricht en die ook een zeer gewaardeerde bijdrage leverde bij de productie van de georeferende overzichtsplannen in Bijlage V.

Ten slot danken we Dhr. Bart Jacobs (archeoloog, dienst erfgoed, provincie Antwerpen) voor de advisering.

8. Bibliografie

- Gysels H., *De landschappen van Vlaanderen en zuidelijk Nederland*, 1993, 395 p
 - Van Liefferinge N. 2009, *Resultaten van het verkennend booronderzoek te Meerhout-Watertorenstraat* (Quickscan), onuitgegeven verslag (Archaeological Solutions).
-

9. Bijlagen

Bijlage 1: Sporenlijst

Projectnaam: Meerhout-Watertorenstraat		Plaats: Meerhout		Controle:	
Projectnummer: AS-09-034		Gemeente:			
MEE-AS-WAT		Jaar: 2009			
		Toponiem:			

Spoornummer	oriëntatie	TAW	Kleur	Bijmenging	Vondstnr.	Interpretatie	Relatie
1			Bruin, L Bruin			Mogelijke paalkuil	
2			Bruin, L Bruin			Mogelijke paalkuil	
3			Bruin, Grijs			Natuurlijk?	
4			Bruin, Grijs			Kuil?	
5			Bruin, Zwart	HK	1	Mogelijke paalkuil	
6			Bruin, L Bruin	SILEX	5		
7			Bruin			Mogelijke paalkuil	
8			Bruin	HK		Mogelijke paalkuil	
9			Zwart, Grijs	HK		Mogelijke paalkuil	
10	N-Z		Bruin		6	Greppel	
11			Rood, Zwart Bruin	HK, Ker	7	Overblijfselen v e haard?	
12			D Bruin, Zwart	HK		Mogelijke paalkuil	
13			Zwart, D Bruin	HK		Mogelijke paalkuil	S13-S15 staan mogelijk
14			D Bruin			Mogelijke paalkuil	in verband met elkaar.
15			Zwart gevlekt	HK		Mogelijk restant v e paalkuil	
16			Bruin			Rechthoekige paalkuil	
17			Oranje, Wit, Grijs			Mogelijke paalkuil	
18			D Bruin, Zwart	HK		Kuil	
19			Bruin			Mogelijke paalkuil	
20			Bruin, Zwart	HK, BOT		Mogelijk restantje v e graf	
21			Bruin, Grijs			Mogelijke paalkuil	
22			Bruin			Greppel	
23	O-W		Bruin		8	Greppel	
24	N-Z		D Bruin			Verstoring?	
25			D Bruin	KER	4	Mogelijke paalkuil	

Bijlage 2: Vondstenlijst

Projectnaam: Meerhout-Watertorenstraat		Plaats: Meerhout	controle:
Projectnummer: AS-09-34		Gemeente:	
Projectcode: MEE-09-WAT		Toponiem:	
Jaar: 2009			

Vondstnummer	Sleuf	Spoor	Materiaal	Datering	Determinatie
1	1	B Horizont	KER, SILEX	Metaaltijden- ME	Enkele wandfragmenten handgevoerd AW, Wandfragm Andenne AW,
					Wandfragm Langerwehe AW, Wandfragm Grijs AW, Silex afslag
2	1	S05	KER	Metaaltijden-Vroege ME?	Wandfragm handgevoerd AW
3	1	S25	KER	Ijzertijd	Wandfragm handgevoerd AW (geglad)
4	2	B Horizont	KER	Metaaltijden- ME	Wandfragm dikwandig, dunwandig handgevoerd AW, Wandfragm Langerwehe AW
5	2	S06	SILEX		Kling
6	3	S10	KER	ME	Bodemfragm grijs AW
7	4	S11	KER	Metaaltijden?	Verbrand Wandfragm handgevoerd AW
8	11	S23	KER	Post ME	Oortje rood geglaazuurd AW

Bijlage 3: Fotolijst

Projectnaam: Meerhout- Watertorenstraat				Plaats: Meerhout				Controle:	
Projectnummer: AS-09-24				Gemeente:					
Projectcode: MEE-09-WAT				Jaar: 2009				Toponiem:	
Fotonummer	Sleuf	Vlak	Spoor	Richting	Profiel	Coupe	Aantal	Datum	Opmerkingen
1	1		S01				1	05/11/09	
2	1		S02				1	05/11/09	
3	1		S03				1	05/11/09	
4	1		S04				1	05/11/09	
5	1		S05				1	05/11/09	
6	2		S06				1	05/11/09	
7	2		S07				1	05/11/09	
8	2		S08				1	05/11/09	
9	3		S09				1	05/11/09	
10	3		S10	N-Z			4	05/11/09	
11	4		S11				7	05/11/09	
12	5		S12				1	05/11/09	
13	6		S13				1	05/11/09	
14	6		S14				1	05/11/09	
15	6		S15				1	05/11/09	
16	9		S16				2	05/11/09	
17	10		S17				2	05/11/09	
18	10		S18				2	05/11/09	
19	10		S19				2	05/11/09	
20	11		S20				2	05/11/09	
21	11		S21				3	05/11/09	
22	11		S22	N-Z			4	05/11/09	
23	11		S23	O-W			2	05/11/09	
24	11		S24				4	05/11/09	
25	1		S25				2	05/11/09	
26	10		S17- S19				1	05/11/09	
27	1						1	05/11/09	SECTOR 1

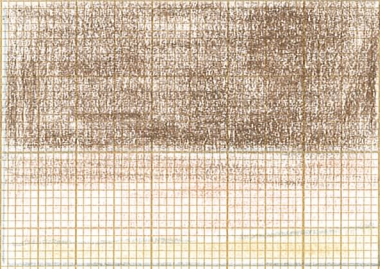
Fotonummer	Sleuf	Vlak	Spoor	Richting	Profiel	Coupe	Aantal	Datum	Opmerkingen
28	1						1	05/11/09	SECTOR 2
29	2						1	05/11/09	SECTOR 1
30	2						1	05/11/09	SECTOR 2
31	3						1	05/11/09	SECTOR 1
32	3						1	05/11/09	SECTOR 2
33	4						1	05/11/09	SECTOR 1
34	4						1	05/11/09	SECTOR 2
35	5						1	05/11/09	SECTOR 1
36	5						1	05/11/09	SECTOR 2
37	6						1	05/11/09	SECTOR 1
38	6						1	05/11/09	SECTOR 2
39	7						1	05/11/09	SECTOR 1
40	7						1	05/11/09	SECTOR 2
41	8						1	05/11/09	SECTOR 1
42	8						1	05/11/09	SECTOR 2
43	9						1	05/11/09	SECTOR 1
44	9						1	05/11/09	SECTOR 2
45	10						1	05/11/09	SECTOR 1
46	10						1	05/11/09	SECTOR 2
47	11						1	05/11/09	SECTOR 1
48	11						1	05/11/09	SECTOR 2
49	12						1	05/11/09	SECTOR 1
50	1				PROFIEL1		1	05/11/09	
51	1				PROFIEL2		1	05/11/09	
52	2				PROFIEL3		1	05/11/09	
53	3				PROFIEL4		1	05/11/09	
54	4				PROFIEL5		1	05/11/09	
55	5				PROFIEL6		1	05/11/09	
56	6				PROFIEL7		1	05/11/09	
57	9				PROFIEL8		1	05/11/09	
58	10				PROFIEL9		1	05/11/09	

Fotonummer	Sleuf	Vlak	Spoor	Richting	Profiel	Coupe	Aantal	Datum	Opmerkingen
59	11				PROFIEL10		1	05/11/09	
60	12				PROFIEL11		1	05/11/09	
61	1		S25			Coupe	3	05/11/09	
62	1		S04			Coupe	2	05/11/09	

Bijlage 4: Profielen

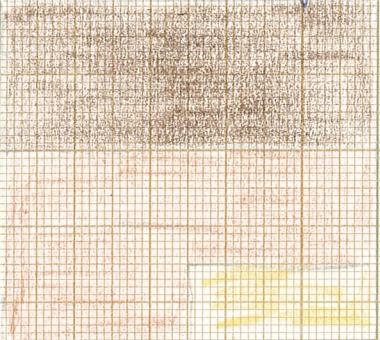
Meechout 11/2009 1/20

Profiel 1 (Stap 1)

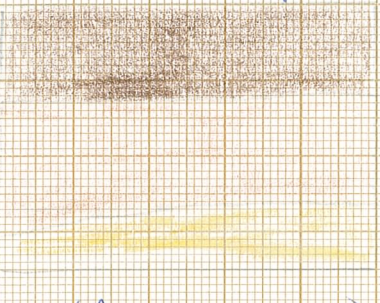
A(p1): DBruin
(A(p2) DBr, LBr)
B: LBr
C: LGeel

Profiel 2 (Stap 1)

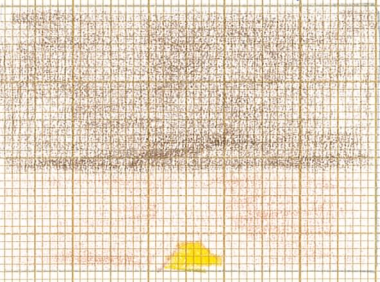
A(p): DBruin
B: LBr
C: LGeel

Profiel 3 (Stap 2)

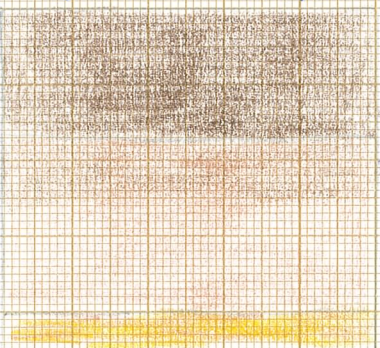
A(p): DBruin
B: LBr
C: LGeel

Profiel 4 (Stap 3)

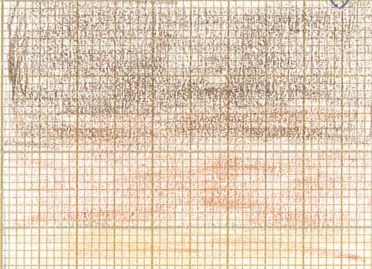
A(p): DBruin
B: LBr
C: LGeel

Profiel 5 (Stap 4)

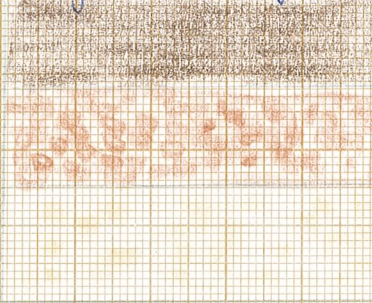
A(p1): DBr
A(p2): Bruin
B: B/Horizontal LBr
C: Geel, Oranje

Profiel 6 (Stap 5)

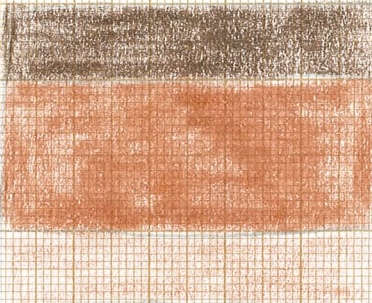
A(p1): DBruin
A(p2) Bruin
B: LBr
C: Geel, Oranje

Profiel 7 (Stap 6)

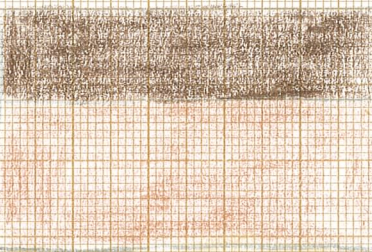
A(p): DBruin
B: B1, Gyzeissteen
C: Klei-zand complex LGeel

Profiel 8 (Stap 9)

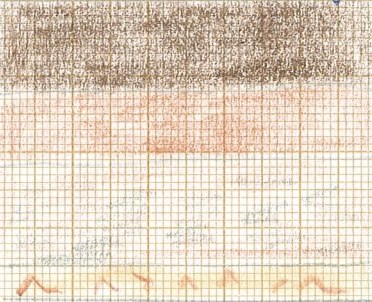
A(p1) DBruin
A(p2) Bruin
B: LBr
C: Klei-zand complex

Profiel 9 (Stap 10)

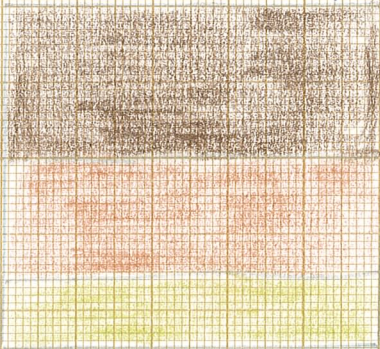
A(p): DBruin
B: Bruin
C: Klei-zand complex

Profiel 10 (Stap 11)

A(p) DBruin
A(p)2 LBr
B:
C:

Profiel 11 (Staf 12)

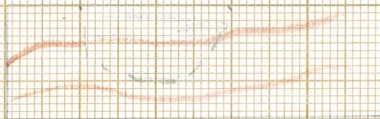

A(p) - DBu

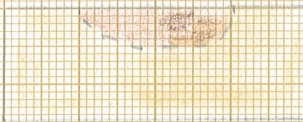
B: B-Horizont
Bu

C: Plankriet h. zand

COUPES

S04: Natuurlijk?

S25: Podopool?

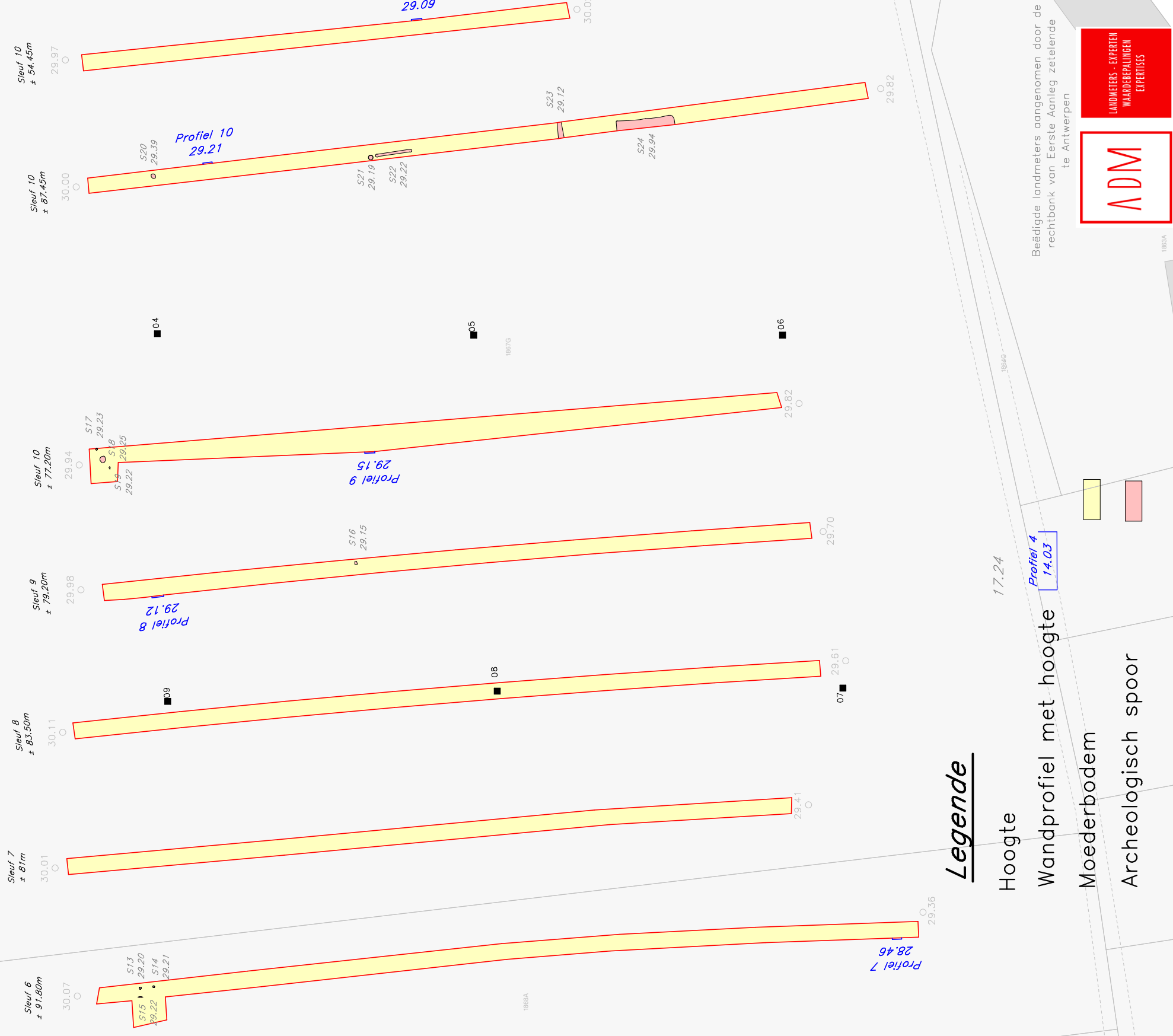
S11: resten v.e. hoord?

Meerhout 14/2009 1/20

Bijlage 5 : Gegeorefereerd opgravingsplan

Archeologisch onderzoek door Projectbureau Archaeological Solutions

Schaal 1/500 A3

Legende

- Hoogte
- Wandprofiel met hoogte **14.03**
- Moederbodem
- Archeologisch spoor
- Paleolandschappelijke boringen
- Karterende boringen

LANDMETERS - EXPERTEN
WAARDEBEPALINGEN
EXPERTISES

ADM

Beëdigde landmeters aangenomen door de
rechtbank van Eerste Aanleg zetelende
te Antwerpen

Pastoormoonslaan 8
2650 Edegem
www.ADMoments.com

T. 03 877 78 60
F. 03 877 78 70

Dossiernummer 09110663
Datum 6 november 2009